

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Pilica - zamek

Kod krajobrazu: 24-341.31-085

Położenie administracyjne: Gmina Pilica, Powiat zawierciański

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Zespół pałacowo-parkowy w Pilicy w otoczeniu terenów sąsiadujących. (fot. Urszula Myga-Piątek)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Pilica - zamek
ID	1024
Kod krajobrazu	24-341.31-085
Typ, podtyp krajobrazu	8e - Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.31
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Częstochowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.4.1.b
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Pilicki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.27
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Ziemia Nidziańska i Pinczowska
Położenie administracyjne	Gmina Pilica, Powiat zawierciański
Powierzchnia (ha)	68,52

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód, obejmujący zespół pałacowo-parkowy w Pilicy. Pałac („palazzo in forteca”) wzniesiony ok. 1610 r. Około 1650 roku otoczony fortyfikacjami bastionowymi. W otaczającym pałac parku (10 ha) znajdują się budynki dawnych oficyn, wozowni i stajni. Pałac II połowie XIX w zmodernizowany. Obecnie obiekt zaniedbany.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wyrazisty i doskonale zachowany styl obiektu. Jednostka stanowi funkcjonalną i fizjonomiczną kontynuację sąsiedniego krajobrazu historycznego miasteczka Pilicy (ID 1022),

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Założenie parkowe w stylu włoskim przebudowane na początku XVIII wieku. Pozostałości – wiekowe drzewa, w tym lipa licząca około 600 lat oraz rzadko spotykany buk płaczący. Park chroniony jako pomnik przyrody (zabytek sztuki ogrodniczej nr 203-1932). oraz dobrze zachowana aleja brzozowa.

Walory kulturowe

Pałac wraz z przyległym parkiem wpisany do rejestru zabytków. Kompleks pałacowo-parkowy tworzą: zabytkowy park, bastionowe fortyfikacje, pałac (budowla o charakterze włoskiej willi z arkadowym portykiem i największym w Polsce kolumnowym wnętrzem pałacowym) oraz oficyny. Po zachodniej stronie powstał ciąg spacerowy od kapliczki Matki Boskiej do kopca widokowego na bastionie północno-zachodnim, biegnący aleją lipową wzdłuż zachodniego wału fortyfikacji. Poza założeniem parkowym, na północ od fortyfikacji powstał kopiec powstańców roku 1863. Przez obszar przebiega szlak kulturowy Szlak Maryjny.

Fizjonomia krajobrazu

Zwarte wnętrza krajobrazowe oraz oś widokowa na pałac przez bramę wjazdową oraz ogród w stylu włoskim. Zachowany krajobraz otwarty od strony zachodniej tworzą tereny pól uprawnych, zamkniętych drogą 790 i malowniczą dwustronnie obrosniętą drzewami aleją klonów i kasztanowców - brak możliwości ekspozycji czynnej. Przez obszar przebiega czerwony, turystyczny Szlak Orlich Gniazd

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Frontowa ściana Pałacu i widok od południa - taras Wesslowej, XVIII w. (fot. Józef Partyka)

ZDJĘCIE NR 2

Jedna z alei parkowych wiodących do Pałacu. (fot. Józef Partyka)

ZDJĘCIE NR 3

Sucha fontanna, stanowiąca zamknięcie osi widokowej ogrodu frontowego przed Pałacem.
(fot. Józef Partyka)

ZDJĘCIE NR 4

Ceglany bastion i podpory otaczające założenie parkowe. Obecnie zachowane fragmentarycznie i mocno zrujnowane. (fot. Józef Partyka)

ZDJĘCIE NR 5

Widok z balonu na okolice Pilicy. W zasięgu widoku założenie parkowo-pałacowe, miasteczko Pilica i stawy w otoczeniu krajobrazów rolniczych. (fot. Urszula Myga-Piątek)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

